

AHOLI O'RTASIDA COVID-19 KORONAVIRUS INFEKTSIYASI PROFILAKTIKASINI TASHKIL ETTIRISH XUSUSIYATLARI

N.S.Muhamedova, B.M.Eshdavlatov, M.A.Odilova

Toshkent pediatriya tibbiyot instituti

✓ *Rezyume*

SARS-CoV-2 virusining tarqalishi Xitoyning Uxan shahrida boshlandi. O'tgan yili ushbu kasallikning kuchli epidemiyasi kuzatildi. So'nggi ma'lumotlarga ko'ra, bugungi kunda dunyoda 300 millionga yaqin koronavirus infeksiyasi aniqlangan. 2020-yil boshiga kelib, yangi koronavirus infeksiyasi (COVID-19) butun dunyo bo'ylab pandemiyaning asosiy sababi bo'ldi. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti (JSST) rahbari yana bir bor barcha mamlakatlarni virusning tez sur'atda tarqalishini sekinlashtirish yoki qaytarish uchun nazorat va profilaktika choralarini kuchaytirishga chaqiradi.

Kalit so'zlar: COVID-19 koronavirus infeksiyasi, aholi orasida kasallikni tarqalishini oldini olish, kasallikni yuqishi.

ОСОБЕННОСТИ ОРГАНИЗИИ ПРОФИЛАКТИКИ СРЕДИ НАСЕЛЕНИЯ ПРИ КОРОНОВИОРУСНОЙ ИНФЕКЦИИ COVID-19

Н.С.Мухамедова, Б.М.Эшдавлатов, М.А.Одилова

Ташкентский педиатрический медицинский институт

✓ *Резюме*

Распространение вируса SARS-CoV-2 началось с китайского города Ухань. В прошлом году там произошла мощная вспышка этого заболевания. По последним данным сегодня в мире выявлено более 300 млн случаев заражения коронавирусом. Главной причиной пандемии во всём мире к началу 2020 года явилась новая коронавирусная инфекция (COVID-19). Глава Всемирной организации здравоохранения (ВОЗ) вновь призывает все страны усилить меры контроля и профилактики с тем, чтобы замедлить или обратить вспять стремительное шествие вируса.

Ключевые слова: короновиральной инфекции COVID-19, профилактика распространения заболевания среди населения, пути передачи заболевания.

PECULIARITIES OF PREVENTION ORGANIZATION AMONG THE POPULATION FOR CORONAVIRAL INFECTION COVID-19.

N.S.Mukhamedova, B.M.Eshdavlatov, M.A.Odilova

Tashkent Pediatric Medical Institute

✓ *Resume*

Since coronavirus infection is included in the list of diseases that pose a danger to others, patients who have identified the likelihood of infection caused by SARS-COV-2 are required to comply with the regulations establishing restrictive measures. Result and discussion. Coronavirus infection is an acute viral disease with a predominant lesion of the upper respiratory tract, caused by an RNA genomic virus of the genus Betacoronavirus of the Coronaviridae family. On February 11, 2020, the International Committee on Virus Taxonomy assigned the official name to the infectious agent - SARS-CoV-2.

Key words: coronovirus infection COVID-19, measures for the prevention and prevention of disease among the population, ways of transmission of coronavirus infection.

Dolzarbligi

SARS-CoV-2 virusining tarqalishi Xitoyning Uxan shahrida boshlandi. O'tgan yili ushbu kasallikning kuchli epidemiyasi kuzatildi. So'nggi ma'lumotlarga ko'ra, bugungi kunda dunyoda 300 millionga yaqin koronavirus infeksiyasi aniqlangan. 2020-yil boshiga kelib, yangi koronavirus infeksiyasi (COVID-19) butun dunyo bo'ylab pandemiyaning asosiy sababi bo'ldi. Dunyo bo'ylab koronavirus bilan kasallanganlarning umumiy tasdiqlangan soni 307 milliondan oshdi, 5,5 milliondan ortiq kishi vafot etdi. Qo'shma Shtatlar tasdiqlangan holatlar soni bo'yicha etakchi bo'lib qolmoqda, 61,2 milliondan ortiq odam kasallangan. Hindiston 35,7 million bilan ikkinchi, Braziliya taxminan 22,5 million bilan uchinchi, Buyuk Britaniya 14,5 million bilan to'rtinchi, Fransiya 12 million bilan beshinchi o'rinda [8]. Shu nuqtai nazardan qaraganda, ushbu yangi COVID-19 infeksiyasi juda katta ijtimoiy, iqtisodiy va tibbiy muammolarga olib keladi. Odamlarda koronaviruslar nafas yo'llari va oshqozon-ichak traktiga zarar etkazadi [3]. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti (JSST) rahbari yana bir bor barcha mamlakatlarni virusning tez sur'atda tarqalishini sekinlashtirish yoki qaytarish uchun nazorat va profilaktika choralarni kuchaytirishga chaqiradi. 2019-yil oxirida Xitoy Xalq Respublikasida epitsentri Uxan shahrida (Xubey provinsiyasi) yangi koronavirus infeksiyasi avj oldi, uning qo'zg'atuvchisi vaqtinchalik 2019-nCoV nomini oldi. 2020-yil 11-fevral kuni Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti yangi koronavirus COVID-19 ("Koronavirus kasalligi 2019") keltirib chiqaradigan infeksiyani rasman nomini berdi. 2020-yil 11-fevralda Viruslar taksonomiyasi bo'yicha xalqaro qo'mita yuqumli agent – SARS-CoV-2 ga rasmiy nom berdi [1,2]. COVID-19 ning paydo bo'lishi sog'liqni saqlash xodimlariga bemorlarga tezkor tashxis qo'yish va tibbiy yordam ko'rsatish bilan bog'liq qiyinchiliklarni keltirib chiqardi. Hozirgi vaqtda ushbu kasallikning epidemiologiyasi, klinik belgilari, oldini olish va davolash bo'yicha ma'lumotlar cheklangan. Ma'lumki, koronavirus infeksiyasining yangi variantining eng keng tarqalgan klinik ko'rinishi ikki tomonlama pnevmoniya bo'lib, bemorlarning 3-4 foizida o'tkir respirator distress sindromi (O'RDS) qayd etilgan. 2003 yildagi SARS epidemiyasining xalqaro tajribasi shuni ko'rsatdiki, pandemiya potentsiali va havo orqali yuqadigan viruslar uchun har doim davolashdan ko'ra oldini olish samaraliroqdir.

Tadqiqotning maqsadi atrofdegilar uchun xavfli bo'lgan infeksiyaning oldini olish va tarqalishi bo'yicha chora-tadbirlarni o'rganish edi.

Material va usullar

O'rganilgan materiallar asosan JSST, Xitoy, Amerika va Evropa Kasalliklarni nazorat qilish markazlari mutaxassisleri tomonidan ushbu infeksiyani davolash va oldini olish bo'yicha materiallarda chop etilgan ma'lumotlarga asoslangan. Koronavirus infeksiyasi boshqalar uchun xavf tug'diradigan kasalliklar ro'yxatiga kiritilganligi sababli, SARS-COV-2 bilan kasallanganligi aniqlangan bemorlar cheklovchi choralarni belgilovchi qoidalarga rioya qilishlari kerak. Koronavirusning odamdan odamga yuqish yo'llari havo-tomchi va kontakt-maishiy (virus ko'z, og'iz va burun shilliq qavatlariga tushganda). Koronavirus infeksiyasining odamdan odamga yuqishi ehtimoli cheklangan va ko'p hollarda faqat yaqin aloqa orqali sodir bo'ladi.

Natija va tahlillar

Koronavirus infeksiyasi - bu Coronaviridae oilasiga mansub Betacoronavirus jinsining RNK genomik virusi keltirib chiqaradigan yuqori nafas yo'llarining birlamchi shikastlanishi bilan kechadigan o'tkir virusli kasallik. 2020-yil 11-fevralda Viruslar taksonomiyasi bo'yicha xalqaro qo'mita yuqumli agentning rasmiy nomi - SARS-CoV-2ni berdi. Koronaviruslar (lat. Coronaviridae) oilasi bo'lib, 2020-yil yanvar holatiga ko'ra RNK o'z ichiga olgan, superkapsidli murakkab tashkil etilgan viruslarning 40 turini o'z ichiga oladi. Odamlar va hayvonlarga ta'sir qiluvchi ikkita kichik oilaga birlashtirilgan. Bu nom virusning tuzilishi bilan bog'liq: tojga o'xshash superkapsiddan so'rg'ich shaklida katta boshhoqsimon jarayonlar chiqib turadi. Kasal odamlar infeksiyaning manbai hisoblanadi. Koronavirus havo tomchilari, aksirish va yo'talish orqali yuqadi. Atrofdagi narsalar orqali infektsiya ham yuqishi mumkin. Koronavirus infeksiyasining klinik ko'rinishi boshqa patogenlar keltirib chiqaradigan o'tkir respirator virusli infeksiyalarga o'xshaydi. Asosiy simptom rinit bo'lib, burun tiqilishi, burundan nafas olishda qiyinchilik, hapsirma va burundan ko'p miqdorda suv oqishi bilan namoyon bo'ladi, keyinchalik u shilliq qavatga aylanadi.

Ba'zi hollarda, pastki nafas yo'llariga koronavirus ta'sir qilishi mumkin pnevmoniya rivojlanishi, yo'tal, nafas olayotganda ko'krak og'rig'i, nafas olish qiyinlashuvi. Sezuvchanlik va immunitet: barcha aholi guruhlarida patogenga sezuvchanlik yuqori. Kasallikning og'ir kechishi va o'lim xavfi uchun xavf guruhlariga 60 yoshdan oshgan odamlar, surunkali kasalliklarga chalingan bemorlar (nafas olish

tizimi, yurak-qon tomir tizimi kasalliklari, onkologik kasalliklar) kiradi. O'lim darajasi 2 dan 4% gacha. SARS-CoV-2 virusi atrof-muhitga past qarshilik bilan tavsiflanadi. UV nurlanishi, dezinfektsiyalash vositalari ta'sirida 1 soat davomida 40 gradusgacha, 30 daqiqada 56 daraja S gacha qizdirilganda o'ladi. Ob'ektlar yuzasida 18-25 daraja S haroratda u 2 dan 48 soatgacha hayotiyligini saqlab qoladi. Nospesifik profilaktika infeksiya tarqalishining oldini olishga qaratilgan chora-tadbirlar bo'lib, infeksiya manbasiga (kasal odamga), yuqumli agentning yuqish mexanizmiga, shuningdek, potentsial sezgir kontingentga (himoya) nisbatan amalga oshiriladi. Kasal odam bilan aloqada bo'lgan va / yoki bo'lgan shaxslar). Infeksion manbasiga nisbatan chora-tadbirlar: - bemorlarni yuqumli kasalliklar shifoxonasining boks xonalari/bo'limlarida izolyatsiya qilish; -etiotropik terapiyani tayinlash.

Yuqumli qo'zg'atuvchining yuqish mexanizmiga qaratilgan chora-tadbirlar:

- shaxsiy gigiena qoidalariga rioya qilish (qo'llarni sovun bilan yuvish, aksirish va yo'talayotganda bir marta ishlatiladigan salftikalardan foydalanish, faqat toza salftikalar yoki yuvilgan qo'llar bilan yuzga tegish); -har 2 soatda almashtirilishi kerak bo'lgan bir martalik tibbiy niqoblardan foydalanish; - tibbiyot xodimlarining shaxsiy himoya vositalaridan foydalanish; - dezinfeksiya tadbirlarini o'tkazish; -B toifali tibbiy chiqindilarni utilizatsiya qilish; - bemorlarni maxsus transportda tashish. Chet el safarlarini rejalashtirishda fuqarolar epidemiologik vaziyatni aniqlashtirishlari kerak. SARS-CoV-2 yuqtirish holatlari qayd etilgan mamlakatlarga tashrif buyurishda ehtiyot choralari rioya qilish kerak: - hayvonlar va dengiz mahsulotlari sotiladigan bozorlarga bormang; - faqat termal qayta ishlangan oziq-ovqat, shisha suvni iste'mol qilish; - hayvonot bog'lariga, hayvonlar ishtirokidagi madaniy tadbirlarga bormang; - nafas olishni himoya qilish vositalaridan (niqoblardan) foydalanish; - gavjum joylarga borganingizdan keyin va ovqatdan oldin qo'lingizni yuving; - kasallikning dastlabki belgilarida tibbiy tashkilotlardan tibbiy yordam so'rang, o'z-o'zini davolashga yo'l qo'ymang; - mamlakatda tibbiy yordam olish uchun murojaat qilganda, tibbiy xodimlarni bo'lish vaqti va joyi to'g'risida xabardor qilish.

Tibbiy muassasada COVID-19 tarqalishining oldini olish choralari. Kasalxonada tibbiy yordam ko'rsatadigan tibbiy tashkilotning qabul bo'limiga, yangi COVID-19 koronavirus infeksiyasiga xos bo'lgan o'tkir respirator virusli kasallikning klinik ko'rinishi bo'lgan bemor va epidemiologik tarix ma'lumotlari bilan kasalxonaga yotqizilganida, tibbiyot xodimi to'plamni o'tkazadi. Shaxsiy himoya vositalari (ShHV) yordamida birlamchi epidemiyaga qarshi choralar.

Tibbiyot xodimi bemorning shaxsi aniqlangan xonadan chiqmasdan, mavjud aloqa vositalaridan foydalangan holda, uni kasalxonada izolyatsiya qilish masalasini hal qilish uchun tibbiy tashkilot rahbarini aniqlangan bemor va uning ahvoli to'g'risida xabardor qiladi. uni ixtisoslashtirilgan yuqumli kasalliklar shifoxonasiga yotqizishdan oldin aniqlash (qabul bo'limining qutisi).

Tibbiyot xodimi shaxsiy himoya vositalaridan (shlyapa, vaboga qarshi (jarrohlik) xalat, NIOSH tomonidan sertifikatlangan №95 yoki FFP3 tipidagi respirator) foydalanishi kerak, avval qo'llar va tananing ochiq qismlarini dezinfektsiyalash vositalari bilan davolagan. O'tkir respirator virusli kasallikning klinik ko'rinishi bilan kasallangan bemorni COVID-19 yangi koronavirus infeksiyasiga xos belgilar bilan aniqlagan tibbiyot xodimlari bemorni yetib kelguniga qadar va ixtisoslashtirilgan ko'chma tez tibbiy yordam brigadasiga o'tkazgunga qadar kuzatib borishlari kerak. Bemorni tibbiy evakuatsiya qilgandan so'ng, bemorni aniqlagan tibbiyot xodimi ShHVni olib tashlaydi, uni dezinfektsiyali eritma solingan idishga joylashtiradi, poyabzal va qo'llarni dezinfektsiyali eritma bilan dezinfeksiya qiladi va to'liq zaxira kiyimga o'tadi. Tananing ochiq qismlari teri antiseptik bilan davolanadi. Bemor aniqlangan tibbiy tashkilot rahbari barcha tibbiyot xodimlari va u bilan aloqada bo'lgan shaxslardan biologik material (nazofarenks va og'iz bo'shlig'idan tampon) yig'ishni tashkil qiladi va ularni tegishli laboratoriya tekshiruvini o'tkazish uchun yuboradi.

Viruslar doimo mutatsiyaga uchraydi. Ba'zi variantlar yanada yuqumli bo'lishi mumkin. Har qanday hududga va u bilan bog'liq salbiy uyushmalarga bog'lanmaslik uchun JSST viruslarning yangi xavfli shtammlari uchun harf belgilarini kiritdi: alfa (Britaniya), beta (Janubiy Afrika), gamma (Braziliya), delta (Hind). May oyida Delta variantining tarqalishi tufayli JSST uni "tashvish" ning virusli varianti sifatida ro'yxatga oldi.

Xulosa

Koronavirus infeksiyasining oldini olish qoidalariga rioya qilish, o'tkir respirator infeksiya belgilari paydo bo'lganida tibbiy yordam olish uchun o'z vaqtida tibbiy muassasalarga murojaat qilish asoratlarning oldini olishning asosiy omillaridan biridir. Xavfli infeksiyalarning kirib kelishi va

tarqalishi tahdidlariga qarshi turishning asosi sog'liqni saqlash organlari va muassasalarining yuqori darajadagi tayyorgarligidir.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Metodicheskiye rekomendatsii po diagnostike, lecheniyu i profilaktike blizhevostochnogo respiratornogo sindroma, obuslovlennogo koronavirusnoy infektsiyey(MERS-CoV) / pod redaktsiyey akademika RAN, professora O.I. Kiseleva Sankt–Peterburg
2. Vremennyye metodicheskiye rekomendatsii profilaktika, diagnostika i lecheniye novoy koronavirusnoy infektsii (COVID-19)
3. <http://krk64kurck.pf/%C2%ABmeropriyatya-po-profilaktike-koronavirusnoi-infektsii%C2%BB>
4. Etiologiya, epidemiologiya i profilaktika novoy koronavirusnoy infektsii (COVID-19) metodicheskiye rekomendatsii/ Iskandarova SH.T., Tashkent-2020
5. Natsional'noye rukovodstvo po COVID-19 Ministerstva Zdravookhraneniya Respubliki Uzbekistan ot 26 marta, 2020
6. Mukhamedova N.S., nauchno-referativnyy zhurnal “Novyy den' v meditsine”, №2(30), Toshkent, 2020 yil
7. Novaya koronavirusnaya infektsiya (COVID-19): etiologiya, epidemiologiya, klinika, diagnostika, lecheniye i profilaktika Uchebno-metodicheskoye posobiye / Nikiforov V.V., Suranova T.G., Mironov A.YU., Zabozlayev F.G., Moskva 2020 g.
8. <https://index.minfin.com.ua/reference/coronavirus/geography>

Qabul qilingan sana 09.01.2022